

A

Report on

FARMERS TRAINING

Under

LAB TO LAND PROGRAMME

No. of Participants: 20

**Pratap Shashwat Aadhunik Sheti Tattvdhyan Kendra,
Amalner**

North Maharashtra University, Jalgaon

22 July -25 July 2014

Day I (22nd July 2014)

Inauguration:

Patron: Hon'ble Prof. Sudhir U. Meshram

Vice Chancellor North Maharashtra University Jalgaon – 425001

President: Dr. Sunil L.Garud

Chief Executive, Pratap Philosophy Center, Amalner

Chief Guest: Dr. Bhushan L. Chaudhari

Coordinator

Lab To Land Program, School of Life Sciences,

North Maharashtra University, Jalgaon

Morning Session:

Speaker: Dr. Bhushan L. Chaudhari

School of Life Sciences, North Maharashtra University, Jalgaon

Topic: Agro-Practices for sustainable development

Afternoon Practical Session:

1. Conduction the practical on soil Analysis of participant farmers.
Farmers analyzed their own soil using soil testing kit.
2. Isolation, Screening and Characterization of Biofertilizer and Biopesticide species
3. First serial dilution of the soil sample then isolated the microorganism from diluted soil sample using the pour plate technique and keep into the incubator at 37°C for 24hrs.

Day II 23rd July 2014

Morning Session:

Speaker: Mr. Kishor D. Ingole
Scientific officer
LAB TO LAND program, NMU Jalgaon

Topic: Biofertilizer: Production technology

Afternoon Practical Session:

Mass Production:

1. Mass Production of SSM-4 *Azotobacter species* for maize Biofertilizer production.

Day III (24th July 2014)

Morning Session:

Speaker: Mr. Navin N.Dandi
Assistant Professor, School of Life Sciences, NMU, Jalgaon

Topic: Biofertilizer: production and application

Afternoon Practical Session:

1. Morphological study of SSM-4 *Azotobacter* Broth culture
2. Maintenance of SSM-4 *Azotobacter* stains using the Azotobacter agar slant

Day IV (25th July 2014)

Morning Session:

Speaker: **Mr. Swapnil M. Khare**
Research Assistant, LAB TO LAND, NMU, Jalgaon

Topic: **Importance of Soil testing & Review Lecture on Four Day Training.**

Afternoon Practical Session:

1. Sterilization of carrier material (charcoal) by autoclaving 4 times
2. Blending of SSM-4 *Azotobacter* stains broth culture with carrier material (charcoal)
3. Packing and labeling of SSM-4 *Azotobacter* stains biofertilizer.
4. Seed pelleting/ seed bacterization- maize seeds with 5% Sugar solution and treatment with SSM-4 *Azotobacter* stains broth culture.
5. The total microbial count was found 10^8 cells/gm.

Valedictory function:

President of program: **Dr. Sunil L.Garud**
Chief Executive, Pratap Philosophy Center, Amalner

Chief Guest: **Shri. Jaywantarao Mansaram Patil**
Reputed Farmer, Marwad. Amalner.

The certificates are given to the farmers.

Detail of list of participants

Lab to Land Programme अंतर्गत

ता. जामनेर येथिल प्रशिक्षणार्थीची यादी

प्रशिक्षणाचा कालावधी दि. - २२ जुलै २०१४ ते २५ जुलै २०१४

अ.क्र.	महिला प्रशिक्षणार्थीची नावे	वय (वर्ष)	शिक्षण
१.	काशीनाथ दगा चौधरी	७५	१२ वी
२.	सुखदेव भिकारी कोळी	६८	९ वी
३.	योगराज बापुराव पाटील	१८	बी. ए.
४.	उपेन्द्र गोपाल पाटील	१८	बी. कॉम.
५.	अमित किशोर पवार	२५	१२ वि
६.	कपिल हिरालाल वाघ	१९	१२ वि
७.	तुषार ज्ञानेश्वर पाटील	१८	११ वी
८.	पाटील विष्णू जिजाबराव	१९	बी. ए.
९.	गणेश हेमंत पाटील	१८	१२ वी
१०.	किरण दगडु पाटील	२२	बी. ए.
११.	विजय मधुकर पाटील	२२	बी. ए.
१२.	देवीदास भिका चौधरी	३४	१० वी.
१३.	पाटील राजेश साहेबराव	१८	१२ वि
१४.	सोनार चंद्रकांत नथु	१७	१२ वि
१५.	पाटील भारत सुरेश	१७	११ वी.
१६.	हरीश रामदास पानथरे	४५	बी. ए.
१७.	भास्कर पोपट पाटील	४३	एम. ए.
१८.	जिजाबराव साहेबराव पाटील	४४	बी. ए.
१९.	दिनेश जयवंतराव सांळुखे	३८	अॅग्री डिप्लोमा
२०.	जयदिप लालसिंग राजपुत	४३	बी.एस्सी. अॅग्री.

LAB TO LAND उपक्रमांतर्गत युवा प्रशिक्षणार्थ्यांची सहावी तुकडी (दि. २२ जुलै ते २५ जुलै २०१४)

अ.क्र	प्रशिक्षणार्थ्यांचे नाव	वय	प्रवर्ग	शिक्षण	पत्ता	कुटुंबातील सदस्यांची संख्या	शेतीचे क्षेत्रफळ (एकर)	कोरडवाहु / बागायती	लागवडी खालील पिके	वार्षिक उत्पन्न	जैविक खते / किटकनाशके बदल	अभिप्राय
१.	काशीनाथ दगा चौधरी	७५	ओ.बी.सी.	१२ वी	पहूर ता. जामनेर	०२	०१	कोरडवाहु	गहु, कपाशी, ज्वारी	१०,०००/-	माहित नव्हते	जैविक खते शेतीसाठी उपयुक्त आहेत.
२.	सुखदेव भिकारी कोळी	६८	ओ.बी.सी.	९ वी	पहूर ता. जामनेर	०४	०३	कोरडवाहु	कपाशी, भुईमुंग, तुर	३० हजार	माहित नव्हते	आता मि निश्चय केला की, जैविक खतांचा उपयोग करेलच.
३.	योगराज बापुराव पाटील	१८	ओ.बी.सी.	बी. ए.	पहूर ता. जामनेर	०२	०४	कोरडवाहु	गहु, हरभरा, ज्वारी, भुईमुंग	२७ हजार	जैविक खते कमी किमतीत जास्त उत्पादन देवु शकतात.	मला येथे आल्यापासुन रासायनिक खतांचा दुष्परीणाम काय होत आहे हे मला माहित पडले. म्हणुन मि जैविक खतांचा उपयोग करायचे ठरविले आहे.
४.	उपेन्द्र गोपाल पाटील	१८	ओ.बी.सी.	बी. कॉम.	नेरी ता. जामनेर	०६	०५	कोरडवाहु	बाजरी, कापूस,हरभरा	५० हजार	जमिनीची सुपीकता टिकुन राहते.	रासायनिक खताचे भयंकर दुष्परीणाम समजले. जैविक खताचा वापर करायचे ठरवले.
५.	अमित किशोर पवार	२५	ओ.बी.सी.	१२ वि	नेरी ता. जामनेर	०६	०३	बागायती	ज्वारी, बाजरी.	३० हजार	माहित नव्हते	जैविक खते वापरल्याने खर्च कसा कमि होईल, व उत्पन्न जास्त कसे घेता येईल हे समजले.
६.	कपिल हिरालाल वाघ	१९	ओ.बी.सी.	१२ वि	पाळधी ता. जामनेर	०५	०२	बागायती	कापूस.	२० हजार	माहित नव्हते	कार्यशाळेअर्तगत जैविक खतांबदल महत्वाची माहिती मिळाली. Lab to Land च्या टिम ने उत्तम मार्गदर्शन केले.
७.	तुषार ज्ञानेश्वर पाटील	१८	ओ.बी.सी.	११ वी	पाळधी ता. जामनेर	०४	०३	बागायती	ज्वारी, गहु, बाजरी,मका.	३० हजार	माहित नव्हते	जैविक खतांबदल महत्वाची माहिती मिळाली, जैविक शेतीचे फायदे व त्याचा वापर कसा करायचा हे समजले

८.	पाटील विष्णू जिजाबराव	१९	ओ.बी.सी	बी. ए.	पहूर ता. जामनेर	०४	०४	बागायती	ज्वारी, गहु, बाजरी, मका. कपाशी	४२ हजार	माहिती नव्हती	जैविक खताचे उपयोग समजले.
९.	गणेश हेमंत पाटील	१८	ओ.बी.सी	१२ वी	पहूर ता. जामनेर	०७	०४	बागायती	ज्वारी, कापूस, मका, बाजरी,	६० हजार	जैविक खतांचा वापर केल्यामुळे उत्पन्न वाढते.	Lab to Land च्या टिम ने माती व पाणी परीक्षणाबदल खुप मोलाचे मार्गदर्शन केले.
१०.	किरण दगडु पाटील	२२	ओ.बी.सी	बी. ए.	पहूर ता. जामनेर	०४	०२	कोरडवाहु	बाजरी, ज्वारी, कापूस, मका	३२ हजार	अधिक माहिती नव्हती.	जैविक खतांची उपयुक्ता समजली सर्वांनी मोलाचे मार्गदर्शन केले.
११.	विजय मधुकर पाटील	२२	ओ.बी.सी.	बी. ए.	पहूर ता. जामनेर	०४	०४	बागायती	कापूस, ज्वारी	४० हजार	माहित नव्हते.	जैविक खते कशी आवश्यक आहेत ते समजले.
१२.	देवीदास भिका चौधरी	३४	ओ.बी.सी.	१० वी.	पहूर ता. जामनेर	०२	०२	कोरडवाहु	कपाशी , बाजरी, हरभरा	१५ हजार	माहित नव्हते.	शिबीर चालु ठेवणे
१३.	पाटील राजेश साहेबराव	१८	ओ.बी.सी.	१२ वि	पहूर ता. जामनेर	०५	०२	कोरडवाहु	मका, बाजरी, कापूस, ज्वारी	३५ हजार	जैविक खतांचा वापर केल्यामुळे उत्पन्न वाढते.	हि कार्यशाळा तळागाळातील शेतकऱ्यांपर्यंत जैविक खताविषयी संपुर्ण माहिती दिली त्या बदल सर्व टिम चे आभारी आहोत.
१४.	सोनार चंद्रकांत नथु	१७	ओ.बी.सी.	१२ वि	पहूर ता. जामनेर	०३	०२	कोरडवाहु	ज्वारी , बाजरी	२२ हजार	माहित नाहि.	Lab to Land प्रकल्पामुळे खुप माहिती मिळाली व चांगले मार्गदर्शन केले.

१५.	पाटील भारत सुरेश	१७	ओ.बी.सी	११ वी.	पहूर ता. जामनेर	०५	०१	कोरडवाहु	बाजरी, मका, कपाशि,	२५ हजार	माहित नाहि.	Lab to Land प्रकल्पामुळे जैविक खताचे महत्त्व कळाले.
१६.	हरीश रामदास पानथरे	४५	ओपन	बी. ए.	पहूर ता. जामनेर	०३	१०	कोरडवाहु	गहु, कापुस, तुर, हरभरा	४० हजार	माहित नाहि.	Lab to Land प्रकल्प अतिशय चांगला आहे..
१७.	भास्कर पोपट पाटील	४३	ओ.बी.सी	एम. ए.	पहूर ता. जामनेर	०५	०७	बागायती	कपाशी, बाजरी, सोयाबीन, ज्वारी	१ लाख ५० हजार	माहित नाहि.	उपयोगी व फायदेशिर माहिती
१८.	जिजाबराव साहेबराव पाटील	४४	ओ.बी.सी	बी. ए.	पहूर ता. जामनेर	०३	०५	बागायती	कपाशी, बाजरी, ज्वारी	२० हजार	माहित नाहि.	उपयोगी व फायदेशिर माहिती
१९.	दिनेश जयवंतराव सांळुखे	३८	ओपन	अॅग्री डिप्लोमा	पहूर ता. जामनेर	०४	०५	कोरडवाहु	कापुस, मुग, दादर, तीळ, उडीद	४० हजार	माहित नव्हते	Lab to Land प्रकल्पामुळे खुप माहिती मिळाली व चांगले मार्गदर्शन केले.
२०.	जयदिप लालसिंग राजपुत	४३	ओपन	बी.एस्सी. अॅग्री.	पहूर ता. जामनेर	०५	६०	बागायती	केळी	२ लाख	जैविक खते उपयुक्त	Very Good, Nice